

ZON-ACTIEF

Life is not about waiting for the storm to pass, it's about dancing in the rain.

Monique van Biezen, projectcoördinator ZONactief

Inhoudsopgave

Aanleiding	3
Visie	3-4
Werkwijze	5
<i>Ervaringsdeskundigheid</i>	5
Missie	5-6
Doelgroep	6
Voortgang	7
<i>Fase 1: Opleiden van de ervaringsdeskundige werkcoach</i>	7
<i>Fase 2: Opzetten spreekuur Werk & Dagbesteding</i>	7-8
<i>Cijfers juni-december 2012</i>	8
Focus voor 2013	9
<i>Fase 3: Uitbreiden netwerk stakeholders</i>	9
Focus 2014-2015	9-10
<i>Fase 4: Activeringscentrum</i>	9
Producten ZONactief	10-11

Aanleiding

Op de werkconferentie van Stichting ZON in mei 2011 kwam naar voren dat mensen met een maatschappelijke achterstand vanwege psychische of psychosociale problematiek behoefte hebben aan uitdagende activiteiten, vrijwilligerswerk of aan betaald werk waar rekening wordt gehouden met de psychische aandoening. Plekken waar men in het eigen tempo, zonder prestatiedruk, de aanwezige kwaliteiten en competenties kan inzetten en ontwikkelen. Daarnaast gaf men aan behoefte te hebben aan coaching door ervaringsdeskundigen (peer-to-peer coaching) bij het vinden en volhouden van activiteiten en (vrijwilligers)werk.

Stichting ZON besloot hier werk van te maken en een programma te ontwikkelen, waarin mensen door ervaringsdeskundigen begeleid worden richting (vrijwilligers)werk. Een belangrijk onderdeel van dit programma is het faciliteren van een netwerk waarin re-integranten elkaar ondersteunen en waarin tevens alle belanghebbenden in het werkveld elkaar kunnen ontmoeten. De activiteiten worden ondergebracht binnen het programma ZONactief.

In het voorjaar 2012 is ZON begonnen aan de uitwerking van het programma en dit heeft inmiddels geleid tot het spreekuur Werk & Dagbesteding. In dit spreekuur worden sinds 1 augustus 2012 kwetsbare burgers ondersteund in de zoektocht naar (vrijwilligers)werk of een andere vorm van dagbesteding die tegemoet komt aan de persoonlijke re-integratie- of participatiedoelstellingen. De ondersteuning wordt gedaan door ervaringsdeskundige coaches. Het jaar 2012 was een pioniersjaar; de komende jaren zal het programma verder worden ontwikkeld.

Visie

Voor mensen met psychische aandoeningen en/of verslavingsproblemen is het vinden en vasthouden van werk vaak een probleem. De vaak marginale positie van waaruit mensen weer willen of moeten re-integreren is zo specifiek voor de doelgroep dat coaching door ervaringsdeskundigen een noodzakelijke aanvulling is op de reguliere arbeidgerelateerde hulpverlening.

In Zuid-Holland Noord heeft 10 % van de beroepsbevolking een uitkering. Het gaat hier om 33.000 mensen. Ongeveer de helft van deze mensen heeft een arbeidsongeschiktheidsuitkering en kan een gedeeltelijke re-integratieverplichting hebben. De andere helft bestaat uit mensen die in een ziektewet, WW of bijstandssituatie zitten, wel een re-integratie/sollicitatieverplichting hebben maar dit soms vanwege ziekte en/of psychische klachten niet voor elkaar kunnen krijgen.

Rond de 7.500 mensen staan ingeschreven bij één van de grote zorginstellingen voor GGZ, Verslavingszorg en Maatschappelijke opvang in de regio. Men lijdt aan psychische aandoeningen, verslavingsproblemen en/of een slechte gezondheid gecombineerd met psychische klachten. Velen van hen leiden een marginaal bestaan. Men leeft financieel en maatschappelijk op een bestaansminimum en heeft op meerdere gebieden te weinig mogelijkheden de situatie te veranderen. Een psychische aandoening saboteert het ritme en de conditie dikwijls en een terugval in klachten en mogelijk middelenmisbruik ligt dan voor de hand. Het is lastig om in zo'n situatie een stabiele basis op te bouwen.

Mensen worden afgewezen omdat ze geen betaald werk hebben of geen structurele dagbesteding. Sociale afwijzing brengt ze in een sociaal isolement en dat leidt er vaak toe dat mensen geen actie tot contacten met andere mensen ondernemen. Het sociaal vangnet brokkelt af en positieve rolmodellen raken uit beeld.

Solliciteren vanuit een gering zelfrespect en toenemende onzekerheid biedt geen basis voor duurzame re-integratie. En dat terwijl de meeste mensen met een psychische aandoening graag een bijdrage aan de samenleving willen leveren met, indien mogelijk, uiteindelijk een betaalde baan. Het zonder aanzien des persoons mensen verplichten betaald werk te gaan doen waarvoor zij niet zijn opgeleid doet geen recht aan de unieke kwaliteiten van mensen. Sterker nog, deze aanpak leidt tot kapitaalvernietiging. Hoger opgeleiden met een psychische aandoening wordt vaak aangeraden de lat maar wat lager te leggen. Dit leidt echter niet per se tot duurzame re-integratie.

Ook mensen die wellicht in eerste instantie moeilijk 'plaatsbaar' lijken, hebben kwaliteiten en/of vaardigheden die ingezet kunnen worden in het kader van maatschappelijke diensten. Mensen die vanwege hun ziekte of anderszins niet in staat zijn een betaalde baan vol te kunnen houden kunnen heel goed als vrijwilliger van betekenis zijn voor de samenleving.

Daarmee worden immers twee doelen gediend; betrokkenen kunnen hun vaardigheden opnieuw leren kennen en uitbouwen en de samenleving is onder de huidige financiële inkrumping van gemeentelijke-, zorg- en welzijnsbudgetten gebaat bij mensen die zich onbezoldigd inzetten voor de maatschappij.

Het motiveren van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt om zich in te zetten in vrijwilligerswerk biedt voor henzelf een meerwaarde. Zij kunnen hierin hun kwaliteiten en vaardigheden weer hervinden en het zelfrespect opbouwen. Voorwaarde is echter dat zij de mogelijkheid moeten hebben werk te doen dat past bij de kwaliteiten en de vaardigheden die zij willen ontwikkelen, en dat zij hierin worden begeleid door ervaringsdeskundigen die hierin een voortrekkersrol verrichten.

Werkwijze

Ervaringsdeskundigheid

De belangrijkste pijler onder ZONactief is ervaringskennis. De coaches hebben allen ervaring met re-integreren en de meeste van hen hebben bovendien ervaring met één of meerdere psychische aandoeningen. Ervaringsdeskundigen onder elkaar hebben geen duiding nodig bij het bespreken van problemen. Een hulpvraag hoeft niet vertaald te worden naar het vaak afstandelijke en enigszins betuttelende jargon van een methodiek. Dit maakt dat mensen zich vertrouwd voelen met elkaar en snel tot de kern van de zaak kunnen komen.

Binnen ZONactief wordt niet gewerkt met professionele distantie. De klant is weliswaar degene die met een hulpvraag komt, maar de coaches stellen zich op als klankbord en geven feedback vanuit ervaring op een manier waarbij de empowerment van de klant een belangrijk onderdeel is van het resultaat. De klant wordt op deze manier toegerust zelf conclusies te trekken over de te bewandelen weg. De coaches ondersteunen de klanten bij de beslissingen die men neemt en zullen de klant waar nodig begeleiden. De werkcoaches zullen zo een rolmodelfunctie vervullen.

Naast intervisie betreffende het coachen van onze klanten organiseren wij regelmatig workshops waarbij het doorontwikkelen van ervaringskennis centraal staat. De functie ervaringsdeskundige coach zullen wij vanaf voorjaar 2013 standaard opnemen als werkervaringplek.

Tenslotte: Maatschappelijke tendensen spreken van 'zelfsturing' in vrijwilligerswerk, eigen kracht en participatie. Organisaties in zorg en welzijn staan open voor het inzetten van ervaringskennis en commerciële bedrijven zijn geïnteresseerd in sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Stichting ZON stelt voor, deze zaken blijvend te combineren en waar mogelijk te ontwikkelen en in te zetten. Deze bedrijfsdoelstelling vindt zijn weerslag in de missie van ZONactief.

Missie

ZONactief wil een activeringsprogramma ontwikkelen waarin een totaalpakket aan diensten en workshops door cliënten zelf aan elkaar worden aangeboden en dat men kan afnemen al naar gelang de behoefte. De nadruk ligt op empowerment en emancipatie en van daaruit participatie. Familieleden, vrienden, medewerkers binnen instellingen van Zorg & Welzijn, uitkeringsinstanties en bedrijfsleven worden hier actief bij betrokken.

ZONactief zal

- klanten ondersteunen bij het in kaart brengen van kwaliteiten en vaardigheden;
- klanten coachen bij het zoeken naar een plek om deze kwaliteiten en vaardigheden in te zetten;
- werkervaringplekken binnen de maatschappelijke projecten van ZON aanbieden en/of voor hen bemiddelen naar een plek binnen andere organisaties;
- ervoor zorgen dat dit plekken zijn waarin uitdagingen worden gefaciliteerd die tegemoet komen aan het gewenste opleidings- en vaardighedenniveau van de klanten;
- voldoende scholing waarborgen;
- een ervaringsdeskundige professional als projectcoördinator eindverantwoordelijk blijven stellen;
- goede aansluiting en samenwerking zoeken met andere projecten in dit werkveld;
- een netwerk van bedrijven opbouwen en onderhouden;
- samenwerken met instanties voor sociale zekerheid;
- samenwerken met organisaties voor zorg & welzijn.

Doelgroep

Onze primaire doelgroep zijn mensen met psychische- en verslavingsproblemen. Daar ligt onze expertise en daarin is onze toegevoegde waarde evident. Echter, onze expertise strekt zich ook uit tot het re-integreren zelf en de psychosociale gevolgen van het werkloos thuiszitten zonder platform voor je kwaliteiten. In principe is elke persoon met ambities om zich een plek te verwerven in de maatschappij welkom in het spreekuur, maar wij zijn ons ervan bewust dat wij enige terughoudendheid moeten betrachten in het geval van problematiek waar onze expertise niet primair ligt.

Een speciale doelstelling van ZONactief is tenslotte om hoogopgeleiden met een psychische aandoening intellectueel uitdagende werkzaamheden te bieden en ZON zal hen op verzoek, naast de mogelijkheden opgeleid te worden tot werkcoach, op vrijwillige basis betrekken bij projectmatige activiteiten, zoals het organiseren van conferenties, beleidswerk, PR en deelname aan lokale en landelijke platforms.

Voortgang

Het jaar 2012 is het pioniersjaar geweest voor ZONactief. Van maart tot juni zijn de workshops ontwikkeld die in eerste instantie de ingrediënten vormen van het opleidingspakket van de werkcoaches. Wij hebben daarna twee coaches op kunnen leiden en twee coaches zijn nog in opleiding. De eerste contacten met het werkveld zijn gelegd. Partijen hebben de intentie uitgesproken met ons te willen samenwerken. Hieronder volgt een samenvatting.

Fase 1: opleiden van de ervaringsdeskundige werkcoach

In fase 1 (juni-augustus 2012) zijn twee mensen met ervaringskennis op het gebied van psychische problematiek en/of re-integratie opgeleid tot ervaringsdeskundige werkcoaches die toegerust zijn om peer-to-peer support te bieden aan mensen die op zoek zijn naar een (vrijwilligers)werkplek die tegemoet komt aan de persoonlijke kwaliteiten en doelstellingen. De werkcoaches zullen nu een aantal gesprekken van de projectcoördinator (met klanten) bijwonen totdat zij zich gereed voelen zelfstandig gesprekken te kunnen voeren. Zij kunnen dit nu wel op onderdelen doen plus uiteraard de informatievragen behandelen. Het resultaat hiervan moet zijn een toename van mensen die hun kwaliteiten op een zinvolle manier kunnen inzetten (inclusief de coaches zelf).

Het opleidingspakket bestaat uit de volgende onderdelen: workshop 'Boston-methode', workshop 'kwaliteiten versus vaardigheden: cluster je cv' en workshop 'sociale vaardigheden: een kwestie van tactiek'; deze workshops zullen regelmatig worden herhaald en zijn vanaf 2013 ook open voor klanten. Mensen die geïnteresseerd zijn om deze workshops zelf te geven aan een nieuwe lichter re-integranten krijgen die functie aangeboden.

De workshops dragen bij aan een efficiënte mix van instrumenten (toolkit) waarmee re-integranten toegerust worden zich een plek te verwerven in de maatschappij. Deze workshops zullen in eerste instantie overgedragen worden aan de werkcoaches. Vanaf voorjaar 2013 zijn de workshops open voor het totale netwerk.

Fase 2: opzetten spreekuur Werk & Dagbesteding

In fase twee (start 1 augustus 2012) startten we met het loket. Het loket bestaat uit een front office en back office waar ervaringsdeskundigen op vrijwillige basis participanten en re-integranten ondersteunen in hun zoektocht. De locatie is Hooigracht 12-14. De coaches stellen met de klanten samen een plan op dat gericht is op een duurzame participatie in de maatschappij. Daarnaast beantwoorden wij vragen over wet- en regelgeving. De coaching loopt van simpelweg beantwoorden van een korte informatievraag via het maken van een re-integratieplan tot het begeleiden van mensen op een (vrijwilligers)werkplek.

Gaandeweg de gesprekken kunnen er zaken aan de orde komen die de klant nog niet had voorzien. Die bewustwording bewerkstelligen is een belangrijk kenmerk van coaching.

Het spreekuur begon met twee coaches. Inmiddels zijn er nog twee coaches en een stagiaire bijgekomen. Het team is nu groot genoeg om meerdere klanten tegelijk te kunnen begeleiden en te zorgen voor een vlotte afhandeling van de vragen. Vanaf voorjaar 2013 start een nieuwe ronde workshops om de coaches verder op te leiden.

Cijfers juni-december 2012

	aantal	vragen	samenwerking met
cliënten/re-integranten	17	cv aanpassen; kwaliteiten in kaart brengen & werkplek zoeken; vragen rond wet- en regelgeving & sociale zekerheid; computervaardigheden opdoen; re-integratieplan maken; ervaringskennis inzetten.	GGZ Leiden; GGZ D & B; GGZ Rijnstreek; VIPP; helpdesk JeKuntMeer; crisiskaartconsulent; GGz Informatiepunt; Casemanagers W & I; Inloophuis; Libertas.
reguliere professionals	4	2 x werkplek; 2 x vrijwilligers nodig.	GGD HM; VIP+ Katwijk; GGZ Rijnstreek; Movens.
aantal werkcoaches	5		
			14 organisaties
totaal	26	10 afgehandeld; 16 in behandeling.	

	Aantal		
Individuele gesprekken	25		
mailcontact	21		
Telefonisch contact	10		
Groepscoaching vrijwilligers (twee middagen per week)	44		
totaal	100 contactmomenten variërend van 15 minuten tot 4 uur		

Focus voor 2013

Fase 3: Uitbreiden netwerk stakeholders

Naast de re-integranten met wie wij in het spreekuur in de afgelopen maanden hebben kennis gemaakt hebben wij in 2012 al samengewerkt met een aantal natuurlijke partners zoals het GGz Informatiepunt Holland Rijnland, Inloophuis Psychiatrie en trajectbegeleiders die zich richten op mensen met psychische problematiek (VIPP Leiden, VIP+ Katwijk, GGZ Rivierduinen).

In december hebben wij een verkennende bijeenkomst gehad met de casemanagers van Werk & Inkomen gemeente Leiden. De eerste klanten zijn doorverwezen.

Met Libertas zijn verkennende gesprekken gevoerd over inzet van re-integranten als vrijwilliger binnen de diensten en activiteiten en mogelijk op coördinerende posities van deze welzijnsorganisatie. Na de reorganisatie van Libertas zullen deze intenties concreet worden gemaakt.

Wij hebben tevens contact gelegd met coördinatoren van activiteiten en projecten in de regio. In eerste instantie om goed op de hoogte te zijn van het aanbod maar ook om bij deze sleutelfiguren te informeren of er plek is voor onze klanten om zich binnen diverse rollen als vrijwilliger te kunnen ontwikkelen.

Van hier uit gaan wij verder. In 2013 gaan wij onze toegevoegde waarde op het werk van deze professionals waar het betreft ervaringskennis, tijd en nazorg nader uitdragen.

Focus 2014-2015

Fase 4: Activeringscentrum

Vanaf voorjaar 2014 zal ZONactief doorontwikkelen naar een 'place to be' voor mensen die zich bezighouden met re-integratie en participatie. ZONactief zal ontmoeting stimuleren tussen mensen in diverse fasen van participatie en re-integratie, hun naastbetrokkenen, professionele ervaringsdeskundigen en reguliere- en ervaringsdeskundige professionals en het bedrijfsleven.

De eerder beschreven workshops zullen in een regelmatig schema worden aangeboden en voor alle stakeholders toegankelijk zijn. Tegelijkertijd zal stakeholders worden gevraagd workshops te verzorgen. Er zullen themabijeenkomsten worden georganiseerd over rehabilitatie en re-integratie.

Stakeholders zullen elkaar kunnen vinden op deze bijeenkomsten en de insteek zal altijd zijn: empowerment, emancipatie en contact. De werkcoaches en klanten die binnen ZONactief worden begeleid wordt de kans geboden hun kwaliteiten te ontwikkelen tot projectmedewerker en ZON zal plekken blijven zoeken waar mensen deze kwaliteiten in diverse rollen kunnen inzetten waarbij de gehele regio Zuid-Holland Noord wordt beschouwd als werkterrein.

Najaar 2013 organiseert ZON een werkconferentie waar organisaties en bedrijven uit de gehele regio wordt gevraagd vacatures te maken waar mensen in diverse fasen van herstel en integratie hun kwaliteiten kunnen inzetten.

Producten programma ZONactief

De ervaringsdeskundige werkcoach

coach met re-integratie-ervaring	ervaringskennis psychische aandoeningen en werk	workshops	cliëntondersteuner en kwartiermaker

Spreekuur Werk & Dagbesteding

peer-to-peer coaching	cliëntondersteuning	cliëntennetwerk	werkervaringplekken	voorlichtingspakket re-integratie en participatie

2013

Netwerk stakeholders

Werk & Inkomen gemeenten	UWV	re-integratie bureaus	Re-integranten en participanten	zorg- en welzijnsorganisaties	bedrijven	cliënten organisaties en kenniscentra

2014-2015

Activeringscentrum

vacaturebank voor re-integranten en participanten in diverse rollen	spreekuur werk en dagbesteding	conferenties workshops themabijeenkomsten	ontmoetingscentrum stakeholders

Stichting ZON (Zorgvragers Organisatie Zuid-Holland Noord) komt op voor de belangen van mensen met psychische aandoeningen en/of verslavingsproblemen. Een belangrijk thema van de Stichting is maatschappelijke participatie. ZON wil een initiator zijn van projecten waarin (ex-)cliënten weer zicht kunnen krijgen op hun kwaliteiten en vaardigheden. Daarin werkt zij samen met de lokale overheid en adviseert zij organisaties in Zorg en Welzijn bij het toepasbaar maken van de ervaringskennis van hun cliënten. Kijk ook op www.zonzh.nl